

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Sloga našu malo stvači, a neologu sve pokrvači“ Mr. Pol.

— Uredništvo i odpravništvo nalazi se: VIA TORRENTE br. 12. —

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripisana se pisma tiskaju po 5 v. svaki redak. Glasnik od 8 redakah stoji 60 novč., za svaki redak više 5 novč. Ili u slučaju oporavljenja uz pogodbo sa upravom. Novci se šalju poštarom sa povratkom (sa sečno poštom) ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti. Komu naj ne dodaj u vrijeme, naka to javi odpravništvu u otvorenu pismu, za koje se na plaću poštarine, ako se izvama napíše: »Reklamacija«. Dopisi se ne vraćaju ako se i ne tiskaju. »NAŠA SLOGA« izlazi svakog četvrtka na celom arku. Novci i pisma šalju se na uredništvo ili odpravništvo. Nablješgovani listovi se ne primaju. — Predplate a poštarinom stoje 16 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno fr. 50112 za pol godinu. Izvan carevine više poštarina. Na malo i br. 5 v. n.

+ MATE BASTIAN

Tužnim srcem javljamo našim čitateljem prežalostnu viest, da našega Mata neima više medju živućimi.

Jučer još kroz dan vosao i žilav, na večer oko 11 sati presojio se naglo u vječnost.

Pokojnik rodio se 5. septembra 1828. u svetom Mateju občine Kastav. Počatne nauke i prvih pet gimnazijalnih naukah izuči u susjednoj Rieci a filozofiju u Zagrebu. God. 1848. zatoče ga sa bratom Ivanom i sa još više mladih istarskih Hrvatah u glavnom gradu kraljovine Hrvatske. Njegova živa narav, žarko rodoljubno srce a pjesnička duša, sve to nije moglo a da se živo nekome vatrenog mladici. Našeg Mata nalazimo svuda medju nadubudnom mladeži, gdje rieđu i djelom radi za svetu hrvatsku stvar.

G. 1849. stupi kano bogoslov tršćanske biskupije u centralno sjemeništo u Gorici. G. 1853. bijaše sa spomenutim bratom Ivanom rođen za švećenika.

Kano mladomisnika posla ga tada dani poglavar u njegovu užu domovinu, u ljubljenu Istru, da tamo vrši težku svećeničku dužnost. U dušobrižničtvu nije dugo ostao jer ga do malo pozvalo za vjeroučitelja u Trst, gdje je svo do svoje smrti blagodarao djelovao, ljubljen od mladeži, štovan od drugovah i prijateljah.

Boraveć u Istri, upoznao se je temeljito sa mukotrpim stanjem našeg seljaka. Njegova plomenita duša težko

je snalašala videći, kako je naš rod u Istri pritisnula svuda bieda i nevolja. Dugo je mislio i snovao kako da se tužnomu Hrvatnu pomogne.

Godine 1870. odluči u društvu nekajih prijateljah osnovati hrvatski časopis za puk. Zamisljeno izvodeno, to 1. junija 1870. izadje uz njegovo sudjelovanje prvi broj »Naše Sloga«. Od tada vidjamo pokojniku medju prvimi suradnici našeg lista. Poučnimi članci, svojimi pogledoi po svijetu, najposlije rodoljubnimi pjesmami, riecio je od početka, pa do najnovijeg vremena stupos našeg lista.

Ako je dakle komu žaliti za proviednim pokojnikom, to je zaista nam, dočieno našemu listu. Nu za njim žali doista sav naš rod; za njim ovihi osim ljubljenoga brata i blizanca Ivana, mnogobrojna rodbina: nu još više prijateljah i štovateljah. Mi nepose gubimo u pokojniku iskrena prijatelja, savjetnika i ravna suradnika, komu, dok mu se bolje neoduzimo, kličemo iz dna bolno duše: »Vječna ti uspomena medju nami«.

Plamen na Balkanu.

II.

Po berlinskom ugovoru mira bila je ovlaštena jedina Turska, da nakon bugarskog prevrata ustuposti »prijajšnje stanje« na Balkanu. Nu to bi bila mogla izvosti jedino uz sporazumljenje vevlavstih, koje su spomenuti ugovor podpisale. Poznato je pako, da se je Rusija prva tomu protivila a uz nju bila bi valjda pristala i englezka, zaštitnica kneza Aleksandra,

Ono dakle što bi bila mogla poduzeti Turska uz privolu vevlavstih, hotela je izvesti Srbija na svoju ruku. Što je pako potaknulo Srbiju na to koloi neovlašteno, toli pogibeljno poduzetio?

Kralj Milan naglasuje u svojem proglašenju na narod sljedeće točke, koje da su ga prisililo, da prihvati stanje javnoga neprijateljstva proti Bugarskoj:

1. Povredila ugovorah od strane knezavino bugarske.
2. Poromećeno ravnotežo izmedju pojedinih balkanskih narodah na korist jednog država.
3. Silovito i protupravno posvojenje Bregove.
4. Podpomaganje i javno poticanje izdajicah kraljevino.
5. Hotomično zlostavljanje srbskih podanikah u Bugarskoj i
6. Nagomilavanje neredjenih čopovah dobrovoljacah na granici Srbije to njihov oružani napadaj na srbsko pučanstvo i na samu vojsku.

Da vidimo u koliko su opravdano i temeljito pritužbe i razlozi kralja Milana.

Što se tiče posljednjih trih točkah, izjavio je svedčano knez Aleksander, a kasnije isto potvrdio njegov ministar u svojoj okružnici, da su posve izmišljeni, dakle neistinite. Preostala bi nam jošte tri razloga, koja su prinudala kralja Milana, da navali na susjoda oružanom rukom. Glede Bregove znado se, da se je srbska i bugarska vlada dugo dogovarala to da je bilo došlo do oštih rekriminacijah i napetog stanja izmedju obiju državah. Stvar bi napokon bar privremeno poravnava i nitko nije niti sanjao, da bi se mogle dvie pobratinske dr-

žave radi Bregove na bojuom polju oglodati.

Srbska vlada, pod izlikom da knazi povrieditelja ugovorah, povriedila je sama te ugovore šim je stupila oružanom rukom na bugarsko tlo. Ustupostavi »prijajšnje stanje« na Balkanu bila je vlastna — kako rekosome — jedino Turska uz privolu vevlavstih, nipošto pako Srbija. Recimo za trenutak, da je i Srbija imala od vevlavstih dozvolu, da usujeti sjedinjenje iztočne Rumelije sa knezavinom, to bila ona svakako morala prije dobro promisliti, da li bi odgovaralo takovo poduzetie zvanju slavonske države, koja se je gradila na jugu slavenskij Piemontom; da li bi to podnosio njezino finacijalno stanje i napokon, da li je ona tomu dorasla. Noviji politički pravac u Srbiji nije nikako kadar, da stiče simpatijah medju ostalimi slavenskim plemenim a pjesničkomu naslovu tobožnjeg jugoslavenskog Piemonta, smiju se danas i djeca Talijanski Piemont nije razdvajno i ciepio pojedina uda današnje kraljevine već ista mirio, slagao i oko sebe sakupljao.

Srbsko-turskim ratom, nepovoljnimi finacijalnim operacijami, nesrotanimi željezničkim poduzetij, nerodicim i težkim porozid došla je Srbija u finacijalnu stisku, koja ju je morala na sve prije siliti nego li na vratoloman rat. Da je napokon precienila i svoju oružanu moć, podučilo su ju najbolje nesrotne bitke kod Slivnice. Oni, koji poznavaju po srbskih vrelah ratnu snagu Srbije, uvjeravali su sviet, č' će Srbi za deset danah osvojiti glavni grad knezavino Bugarske, a žalosno izkustvo podučilo je Srbe i njihove prijatelje, da su se u račun u prevartil.

PODLISTAK.

Odkup lošinjskih ostrvah.

II.

Spomenuli smo, da taj mjernički dnevnica nije stalno namješten, da je dakle njegova služba prekarna. Kad je tomu tako, naravno je, da će taj čovjek nastojati, da se posao odkupa oteže, drž će se one: »piu ču la pende, plu la ronda«. I to će biti, ako se ne varamo, prvi razlog s kojega je on prućem hodao loviti ribice lude, a ostavljao službanu radnju »ad calenda graecas. Pa kad je kadikad našelila sila, da je isti ipak morao za stoi sjesti — to je onda, uvijek imajuć na misli pritičeli, križao desno i lijevo nepazeci nit mareć, da li je to udinjeno u radu ili manje. Prutić je dakle kriv onim velikim pogreskama na mapah, usljed kojih je sada nekojim plaćuti odkup i porez za tuđe komade zemljišta.

Dall je puk naš dnevnicač vodio redovito i savjestno popis proceube, unajud u njsimo ono, što su vještaci procienjivali, o tomu ima sada već zadnji rieć sam Bog, koji će svakomu suditi po svojih djellih. To znamo ipak, da se vještakom nije dopuštalo uzimati u prepsu popisa proceube svih kojlikh zemljišnih komadah poverženih otkupu i o njih procienjelih, košto znamo i to, da se nije vodilo nikakav dnevnicač proceube, koji bi

bio morao biti svakog dana od poverjenstva i dotičnih procebniteljah podpisan: nego da je naš dnevnicač olovkom bilježio proceubu na licu mjesta, a nakon malo danah imao sposobnost pitati kod knež ponovno procebnitelje, koliko li su procebnili ovaj ili onaj komad zemljišta; pod izlikom, da ju je prije zaboravio ubilježiti ili što drugo. Istotako da li je uračunavaj biskupskih i sjemeništnih dohodakah u novcu odmjereño po njemu u svakom slučaju pravedno, o tomu bi se dalo govoriti tekar onda, kad bi sav njegov dosadanji odkupni posao bio razvijšen po drugom čovjeku, koji bi bio ne čudi i pameti nego li je naš dnevnicač. Znamo ho, da se je on usudio kadikad redi: mo ste guardiar con mi, che nanche mi no guardiar con v, « premda bi se mogla nudi i knjiva nehotomićim pogreska: come confessando si ebbe un giorno ad accusare B-rtolico stesso.

Za primjer navesti ćemo samo ovaj slučaj. Procebnitelji nam sami kaznaše, da su procienili dohodak nekog vrta Dame udove Radoslović na Unijah za kvartu ozimca na godinu. Od kvarte odpa ta na blakupsku stolicu i sjemeništo Zmajević jedin kvartarol. Da se uračuna odkupna glavnica, valja polag §. 5. navedenog zakona pomnožit godišnji dohodak biskupske stolice i sjemeništo Zmajević sa 20, usljed čega dobi za spomenuti vrt glavnicu od 20 kvartarola ozimca. Odbiv sad od ove glavnice u smislu §. 4. jevan pati dio, doizaji za biskupsku stolicu i sjemeništo Zmajević uračuniva glavnicu u novcu od 18 kvar-

tarola ili jednog stara ozimca. Znajuć sada, da je u poslu otkupa na Unijah odmjereña u smislu §. 2. oprečena cena na 3 for. 10 v. za svaki star ozimca, to dohodai glavnicu u novcu od 3 fr. 40 v. n., što bi ju imalo spomenuta Radoslović za svoj vrt izbrojiti u 20 godinah biskupskoj stolici u Krku i sjemeništu Zmajević u Zadru. Sad bismo uimili svakoga znatiželjnoga čitatelja, da se potrudai do imenovane udove Radoslović, kod koja će na platačnom nalogu naći bilježno, da joj je za spomenuti vrt platiti 15 for. i novčićah za glavnicu! Upičan glede toga naš dnevnicač odvratil, da je to on svojevolljno povisio, da je ista tražila 200 fr. za prodaju tog vrta. Evo čovjeka nad zakonom! Mi samo uvjerimo, da se na tomu neće radovatil niti biskupska stolica niti sjemeništo Zmajević, ali osvjedočiv se ob ovom slučaju, mogu li biskupska stolica i sjemeništo Zmajević mirovat i naći, da se je svagdje tako postupilo na njihovu korist a ne možda i na škodu? Vidieati ipsi!

Nesedno ponašanje našeg mjerničkog dnevnicača poznato je mnogim, a mnogo bi se o tomu dalo i govoriti i pisati, kad nebi po erabi bila čednost, za ljubav koje ćemo ovdje zaštititi mnoge i mnoge stvari koje se pripovijestaju. Puk znati, da je takav čovjek u službi naše zemaljske oblasti i dodjeljen u poslu otkupa «. k. kotarskom poglavarstvu u Lošinju! Na trpi li kod toga ugled smih oblasti?

Poznato je također, kako je on uza dva dneva 3 fr. što in iz zemaljske bla-

ga-ju vuče, svakud zadužen to kako mu a. k. kotarsko poglavarstvo zadržaje mjesečno neku svotu na delomicu u podmiru njegovih dugovah. Sva je to poznato, pik je uprav radi toga do žuda nuna i drugim kako još mogu i zemaljske i državne oblasti držati tog čovjeka u službi, kojoi uimale ne odgovara.

Rekosmo, da nam stoji na srco interes naše pokrajine. Nu recimo što nestoji, da je naša naša pokrajina toliko bogata, pako da može lahko pregoriti i par stotinah nezaduljenih forintah. Ali gdje je usljed jedne oblasti, ljudi božiji? Zar se može tako lahke ruke dopustiti, da kakav nevriednjak pred pučanstvom uz takovo ponašanje ponizuje ugled jedne oblasti, koju moramo (neviduć u osobnosti) ipak svi poštitati, hoćemo li, da nam pokrajina ne samo materijalno nego i moralno napreduje? Zar smo zaboravili, da se po slugi gospodiar mjeri, kad je ovaj znado kakav je a ipak pri sobi drž?

Nik se dakle zakon vrši. Pa kad zakon hoća, da se odkup čim prije obavil, mi trzimo, da se u takovu službu namješti čovjek radin, a ne danguba, čorj-ć čedan i pristojan, razborit i štedan. Nežaboravamo, da nam je narod nauk, pako da ovaj pazil i gleda na korake, rieči i čine svakog ljepše odjevenog, a kamo nećemo on, koji su u javnoj kakvoj službi namješteni: — pak nedaj Bog, da nam se narod po primjeru kakvih nevriednih činovnikah u zlu ustali, umjesto da se krieposti naučil. Nek pazi komu je do toga.

